

20. Recepta na skuteczny komunikat w prasie i internecie / Beata Malentowicz // Biblioteka Centrum Informacji. – 2013, nr 2, s. 13-15
21. Rozmowa kontrolowana: menedżer oświaty w kontaktach z mediami / Marzena Frąckowiak // Doradca Dyrektora Szkoły. – 2012, nr 26, s. 57-60
22. Rzecznicy prasowi w działalności media relations / Sandra Hajduk // Rocznik Prasoznawczy. – 2012, nr 6, s. 193-204
23. Skuteczny marketing edukacyjny / Lechosław Gawrecki // Dyrektor Szkoły. – 2011, nr 5, s. 32-34
24. Szkoła a serwisy społecznościowe / Roman Lorens // Dyrektor Szkoły. – 2013, nr 2, s. 81-83
25. Szkoła w przestrzeni nowych mediów, nowego człowieka i nowego społeczeństwa / Janusz Miąso // Roczniki Pedagogiczne. – 2013, nr 2, s. 53-74
26. Telewizja szkolna jako sposób aktywizacji uczniów i promocji szkoły / Izabela Kamińska-Smolarek // Biblioteka w Szkole: czasopismo pracowników bibliotek oświatowych. – 2014, nr 2, s. 17-19
27. Współczesna szkoła wobec ekspansji mediów / Justyna Dobrowicz // Nauczanie Początkowe: materiały metodyczne dla nauczycieli. – 2011/2012, nr 1, s. 7-13
28. Współpraca szkoły z mediami w praktyce / Maria Buszman-Witańska // Dyrektor Szkoły. – 2012, nr 12, s. 32-34
29. Wykorzystanie internetu w promocji szkoły / Magdalena Brewczyńska // Dyrektor Szkoły. – 2012, nr 7, s. 35-36
30. Wypromuj swoją szkołę! / Marta Handzlik // Doradca Dyrektora Przedszkola: aktualności, nadzór, prawo pedagogiczne. – 2012, nr 32, s. 51-53

Aldona Zawalkiewicz jest pracownikiem Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu.

Szkolenia dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, historii i WOS w ramach projektu „TIK w edukacji historycznej i obywatelskiej”

Projekt powstał w wyniku współpracy Ośrodka Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie oraz Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku. Jest kierowany do nauczycieli historii i WOS wszystkich typów szkół oraz do nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej. W ramach projektu przygotowano warsztaty online na platformie szkoleniowej moodle.oeiizk.edu.pl, poświęcone wykorzystaniu wybranych narzędzi Web 2.0 w nauczaniu.

Tworzenie multimedialnych plakatów historycznych – 2-tygodniowe szkolenie online (10 godzin), dotyczące tworzenia multimedialnych plakatów o tematyce historycznej lub społecznej. Na szkoleniu uczestnicy zostaną zapoznani z funkcjonalnościami serwisu Glogster.edu oraz poszczególnymi etapami tworzenia i publikowania plakatów.

Filmowe opowieści – celem szkolenia online trwającego 2 tygodnie (10 godzin) jest przybliżenie zasad tworzenia filmu o tematyce historycznej lub społecznej, zbudowanego z sekwencji zdjęć w bezpłatnym programie Photostory. Zostaną także wskazane legalne źródła pozyskiwania zdjęć i innych materiałów, które można wykorzystać podczas tworzenia cyfrowych opowieści o tematyce społecznej i historycznej.

Gromadzenie i udostępnianie w Web 2.0 – 2-tygodniowe szkolenie online (10 godzin), na którym uczestnicy nauczą się tworzenia kolekcji linków do ciekawych stron WWW oraz materiałów edukacyjnych opublikowanych w sieci Internet z wykorzystaniem serwisów Padlet i Pearltrees. Zaprezentowane zostaną sposoby wykorzystania takich kolekcji podczas prowadzenia zajęć lekcyjnych z uczniami.

Historia na mapie i osi czasu – 2-tygodniowe szkolenie online (10 godzin), poświęcone narzędziom internetowym: Dipity, myHistory oraz Historypin, służącym do wizualizowania historii w określonym przedziale czasu i konkretnym miejscu. Każdą historię można opowiedzieć, wykorzystując też wstawiane teksty, zdjęcia i filmy, wskazać lokalizację zdarzenia na mapie. Tak przygotowaną historię można później osadzić na dowolnej stronie WWW lub platformie edukacyjnej.

Historia zamknięta w komiksie – 2-tygodniowe szkolenie online (10 godzin), dotyczące tworzenia komiksu o tematyce historycznej lub społecznej. Na szkoleniu uczestnicy zostaną zapoznani z poszczególnymi etapami tworzenia historii zamkniętej w komiksie oraz ze sposobem pracy w narzędziu ToonDoo.

Tworzenie interaktywnych ćwiczeń z historii i WOS na platformie LearningApps – 2-tygodniowe szkolenie online (10 godzin), poświęcone jest tworzeniu interaktywnych ćwiczeń i gier edukacyjnych na bezpłatnej platformie LearningApps. Uczestnicy założą wirtualną klasę, przygotują też zestaw ćwiczeń dla uczniów (kolekcję) o tematyce społecznej i historycznej.

Wirtualna lekcja historii – celem szkolenia online trwającego 3 tygodnie (15 godzin) jest poznanie trzech narzędzi internetowych do tworzenia wirtualnych lekcji: Padlet, Blendspace i Tackk. Podczas szkolenia uczestnicy zapoznają się z przykładami lekcji wykonanych w tych serwisach oraz utworzą własne lekcje z multimedialnymi materiałami. Nauczą się także zamieszczania w lekcji pomocy dydaktycznych przygotowanych w serwisach prezentowanych na innych szkoleniach w tym projekcie.

Prawne aspekty prowadzenia szkolnej strony internetowej

Obecnie wiele szkół i placówek oświatowych prowadzi lub właśnie tworzy swoje strony internetowe. Prezentują na nich osiągnięcia podopiecznych, zamieszczają zdjęcia i filmy. Należy zadbać, żeby takie publikacje nie naruszały przepisów o prawie autorskim, ochronie danych osobowych i zapewniały poszanowanie zasad prywatności.

Regulamin strony internetowej

Nie ma przepisów, które nakazywałyby tworzenie regulaminów stron internetowych. Niemniej jednak na usługodawców świadczących usługi drogą elektroniczną nałożono liczne zobowiązania informacyjne, które polegają na tym, że usługodawca jest zobowiązany do przekazania swoim klientom określonych w prawie informacji (np. dane firmy, e-mail itd.) w odpowiedniej formie – np. przed zawarciem umowy albo na stronie internetowej. Informacje te powinny być przekazane w sposób czytelny, zrozumiały oraz niewprowadzający w błąd. Wiele z tych informacji można udostępnić np. poprzez umieszczenie ich w regulaminie.

Szkoła nie ma takich obowiązków, nie świadczy bowiem usług drogą elektroniczną. Zatem nie musi tworzyć dodatkowych regulaminów. Podstawowe informacje o podmiocie administrującym można zamieścić na stronie WWW w zakładce Kontakt.

Stosowanie plików cookies (tzw. ciasteczek)

Pliki cookies (tzw. ciasteczka) to dane informacyjne zapisywane przez stronę internetową w prze-

glądanie użytkownika, który przegląda stronę. *Cookies* zapamiętują, które strony użytkownik odwiedził i w jaki sposób z nich korzystał. Zapamiętują dane do logowania i służą do gromadzenia statystyk. Taki mechanizm pozwala na automatyczne dopasowanie do wymagań użytkownika podczas kolejnego przeglądania strony.

Od 22 marca 2013 roku każdy właściciel strony internetowej (w tym szkoła), która używa plików *cookies* ma obowiązek informować o tym swoich użytkowników. Powyższa zmiana to efekt nowelizacji ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 243) – art. 173.

- Aby można było korzystać z „ciasteczek”, należy:
- poinformować użytkownika, w jakim celu strona używa „ciasteczek” oraz do czego są wykorzystywane,
 - przekazać instrukcję, jak można wyłączyć albo zablokować „ciasteczka”,
 - użytkownik po otrzymaniu ww. informacji musi wyrazić na to zgodę.

Przepisy nie określają brzmienia treści komunikatu, który powinien być wyświetlany, mówią jedynie o tym, że informacja musi znaleźć się w czytelnym dla użytkownika miejscu.

Przykład:

Ta strona używa plików cookies (tzw. ciasteczek) w celu prawidłowego funkcjonowania, gromadzenia danych statystycznych, dostosowania treści do preferencji Użytkowników. Korzystając ze strony, wyrażasz zgodę na ich używanie, zgodnie z aktualnymi ustawieniami

przeglądarki internetowej. Jeżeli nie wyrażasz zgody – zmień ustawienia przeglądarki. Więcej informacji w polityce prywatności.

Polityka prywatności zawiera informacje dla użytkowników stron internetowych. Powinna być zgodna z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 1182). Przepisy nie zawierają jej wzoru ani szczegółowych wytycznych co do treści, stąd też może mieć różną treść, w zależności od potrzeb i funkcji danej strony. Z reguły zawiera informacje na temat, jakie dane osobowe są gromadzone za jej pośrednictwem i jak są wykorzystywane. Może także informować o możliwości i sposobie wprowadzania zmian w danych osobowych użytkownika, w jaki sposób są zabezpieczane dane pobierane od użytkowników, ewentualnie, w jaki sposób właściciel strony internetowej będzie się kontaktował z użytkownikiem.

Odpowiedzialność za treści

Prowadzenie strony internetowej jest związane z odpowiedzialnością za treści na niej zamieszczane. Każdy właściciel lub administrator strony internetowej ma możliwość, a nawet obowiązek kontrolowania treści umieszczanych na jego stronie. Nie mogą one naruszać praw innych osób, nawoływać do nienawiści, przemocy, być sprzeczne z ogólnie przyjętymi zasadami współżycia społecznego itp. Szczegółowe instrukcje dotyczące treści, które można umieszczać na stronie, zawiera zazwyczaj jej regulamin. Jednak tylko w określonych sytuacjach administrator czy właściciel strony jest zobowiązany do zareagowania i usunięcia bezprawnych danych. Zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną odpowiedzialność właściciela strony czy administratora jest wyłączona w sytuacji, gdy nie wie on o bezprawnym charakterze danych umieszczonych w serwisie lub o związanej z nimi działalności. Jednak jeśli administrator otrzyma od uprawnionych organów urzędowe zawiadomienie albo z wiarygodnego źródła pozyska informacje o bezprawnym charakterze treści widniejącej na stronie, ma obowiązek niezwłocznie uniemożliwić dostęp do tych danych albo je usunąć lub wykazać gotowość do ich usunięcia.

Strona internetowa a BIP

Nie ma przepisów, które określałyby, jakie dokumenty szkoła może zamieszczać na swojej stronie

internetowej. W praktyce wiele szkół zamieszcza na niej statuty, regulaminy, kalendarz roku szkolnego itd. Jeżeli chodzi o strony Biuletynu Informacji Publicznej, to tutaj powyższe kwestie uregulowane zostały w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 782).

Wśród podmiotów obowiązanych do udostępniania informacji publicznej znajdują się wszystkie podmioty wykonujące zadania publiczne lub dysponujące majątkiem publicznym (art. 4 ust. 1 pkt 5 ustawy). W świetle przedstawionych powyżej przepisów szkoła publiczna jest podmiotem obowiązującym do udzielenia informacji publicznej, wobec tego także do utworzenia własnej strony BIP. Informacje publiczne udostępnione za pomocą stron BIP mówią o (art. 8):

- *programach w zakresie zadań publicznych, sposobie ich realizacji, wykonywaniu i skutkach realizacji tych zadań,*
- *statusie prawnym lub formie prawnej,*
- *organizacji,*
- *przedmiocie działalności i kompetencjach,*
- *organach i osobach sprawujących w nich funkcje i ich kompetencjach,*
- *strukturze własnościowej podmiotów zobowiązanych do udostępnienia informacji publicznej,*
- *majątku, którym dysponują,*
- *trybie działania,*
- *sposobach przyjmowania i załatwiania spraw,*
- *stanie przyjmowanych spraw, kolejności ich załatwiania lub rozstrzygania,*
- *prowadzonych rejestrach, ewidencjach i archiwach oraz o sposobach i zasadach udostępniania danych w nich zawartych,*
- *naborze kandydatów do zatrudnienia na wolne stanowiska, w zakresie określonym w przepisach odrębnych,*
- *danych publicznych, w tym treści i postać dokumentów urzędowych, w szczególności dokumentacja przebiegu i efektów kontroli oraz wystąpienia, stanowiska, wnioski i opinie podmiotów ją przeprowadzających, treści innych wystąpień i ocen dokonywanych przez organy władzy publicznej,*
- *majątku publicznym.*

Jeżeli szkoła tworzy własne strony Biuletynu Informacji Publicznej, to skład i struktura strony została określona w rozporządzeniu z dnia 18 stycznia 2007 r. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej (Dz. U. Nr 10, poz. 68).

Zgodnie z §11 strona podmiotowa BIP zawiera w szczególności:

- 1) logo (znak graficzny) BIP, umieszczone w górnej części strony,
- 2) adres redakcji strony głównej BIP,
- 3) imię i nazwisko, numer telefonu, numer telefaksu i adres poczty elektronicznej co najmniej jednej z osób redagujących stronę główną BIP,
- 4) instrukcję korzystania z BIP,
- 5) spis podmiotów,
- 6) menu przedmiotowe,
- 7) informacje o podmiotach prowadzących strony podmiotowe BIP (w szczególności URL strony podmiotowej BIP),
- 8) moduł wyszukiwujący.

Zamieszczanie reklam

Generalnie szkoła nie może umieszczać reklam na stronach internetowych. Należy bowiem zauważyć, że stosownie do art. 79 ustawy o systemie oświaty szkoły są prowadzone w formie organizacyjno-prawnej jednostki budżetowej. Odnosząc się z kolei do art. 11 ustawy o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.), jednostkami budżetowymi są jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych nieposiadające osobowości prawnej, które pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu, a pobrane dochody odprowadzają na rachunek odpowiednio dochodów budżetu państwa albo budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Innymi słowy, jeżeli nawet uznać, że szkoła może umieszczać reklamy na swojej stronie internetowej, to dochody uzyskane z tego tytułu muszą być odprowadzone do budżetu organu prowadzącego – np. właściwej gminy, a nie przeznaczone na własne finansowanie.

Ustawa o finansach publicznych zawiera bardzo istotny wyjątek. Szkoły mogą tworzyć wydzielony rachunek dochodów. Jednak o utworzeniu wydzielonego rachunku dochodów decyduje organ prowadzący (rada gminy, rada powiatu lub sejmik województwa). Rada podejmuje w tej sprawie uchwałę. Uchwała powinna określać m.in. jednostki budżetowe, które gromadzą dochody, źródła, z których dochody są gromadzone na rachunku, przeznaczenie dochodów.

Jeżeli więc uznać, że na stronie internetowej szkoły można umieścić reklamy i pobierać z tego tytułu opłaty, to aby szkoła mogła uzyskać w ten sposób

środki przeznaczyć na własne potrzeby, musiałby zgodzić się na to organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego (właściwa rada). Ponadto w uchwale rady musiałyby zostać uwzględnione nie tylko wpływy z reklam gromadzone na rachunku wskazanej imiennie szkoły, lecz rada musiałaby wskazać również przeznaczenie tych dochodów z zastrzeżeniem wynikającym z ustawy o finansach, że dochody te nie mogłyby zostać przeznaczone na finansowanie wynagrodzeń osobowych. Jednak bliższa analiza wskazanych przepisów przemawia za tezą o niedopuszczalności umieszczania reklam na stronie szkoły.

Publikowanie cudzych utworów

Przy budowaniu strony internetowej trzeba mieć na względzie, że Internet jest polem eksploatacji utworów objętym wyłącznością twórców, co skutkuje przestrzeganiem ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.). Ilustrowanie więc takiej strony utworem muzycznym, plastycznym czy literackim powinno zostać poprzedzone zgodą twórców i właścicieli praw do tych utworów (do 70 lat od śmierci autora), artystycznych wykonań i fonogramów (do 50 lat od ustalenia wykonania i sporządzenia fonogramu) lub nadań radiowych i telewizyjnych (do 50 lat od nadania).

Upływ okresów ochronnych utworów pozwala na ich legalne wykorzystanie bez pytania o zgodę i bez obowiązku zapłaty wynagrodzenia komukolwiek, także w przedszkolu. Zawsze jednak należy podać imiona i nazwiska twórców (nazwę wydawców, producentów) oraz źródło pochodzenia utworów, co bez ograniczeń czasowych mają zagwarantowane ich autorzy w ramach osobistych praw autorskich. Nie ma natomiast potrzeby uzyskiwania takiej zgody, gdy podmiot lub osoba, która zamieściła konkretny materiał w Internecie, uzyskała stosowne zezwolenie, np. pozyskała grafikę czy ilustrację z darmowego serwisu lub wykupiła licencję.

Jeżeli ktoś chce użyć utworu – np. zdjęcia, rysunku, filmu, tekstu, utworu muzycznego – na stronie internetowej, blogu, w portalu społecznościowym czy innym miejscu w sieci, zawsze musi uzyskać zgodę właściciela praw autorskich.

Właścicielem majątkowych praw autorskich do dzieła jest zwykle sam autor (w przypadku filmów – producent), jednak zdarza się, że prawa te są prze-

niesione na inną osobę w drodze umowy lub licencji. Czasami prawa te przysługują następcom prawnym autora (w drodze dziedziczenia). W każdym przypadku należy zachować szczególną ostrożność. Może się także zdarzyć, że np. osoba podana jako autor zdjęcia nie jest właścicielem majątkowych praw autorskich do niego, bo zbyła je na rzecz serwisu internetowego. Jeżeli nie można ustalić właściciela praw autorskich danego dzieła, najlepiej skorzystać z serwisów udostępniających utwory na zasadzie licencji lub w innej formie. Można również zgłosić się do określonej organizacji zbiorowego zarządzania, która administruje powierzonymi jej prawami autorskimi i pokrewnymi, o wyrażenie zgody na rozpowszechnianie danego dzieła w Internecie. Łączy się to również z wniesieniem stosownej opłaty (tantiemy).

Rozpowszechnianie utworów w Internecie nie mieści się w dozwolonym użytku dla szkół i bibliotek i za taką eksploatację dzieła właścicielowi praw przysługuje wynagrodzenie (może on jednak z niego zrezygnować), nie można np. na stronie internetowej szkoły umieścić wiersza bez zgody autora. Oczywiście w ramach tzw. prawa cytatu wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów lub drobne utwory w całości z uzasadnionym wyjaśnieniem, analizą krytyczną, nauczaniem, prawami gatunku. Oznacza to, że opracowując własny utwór (np. artykuł czy stronę WWW), można zacytować cudzą wypowiedź, fragment książki, grafikę czy inny utwór, ale tylko wtedy, gdy spełnione zostaną powyższe przesłanki.

Wolno zamieszczać w Internecie (np. na szkolnej stronie internetowej, blogach, forach dyskusyjnych) zrobione przez siebie fotografie przedstawiające obiekty, które są utworami w rozumieniu prawa autorskiego. Na stronie internetowej szkoły można umieszczać fotografie ukazujące dzieła wystawione w miejscach publicznych, np. zabytki, pomniki, kościoły.

Publikowanie prac uczniów

Szkoła może w ramach działalności statutowej organizować konkursy, np. na prace plastyczne, plakat, a zwycięskie prace chcieć opublikować na stronie internetowej albo upublicznić je w inny sposób. Należy wówczas przewidzieć w regulaminie konkursu wymaganie zgody na tego rodzaju działania. Chodzi tutaj o zgodę autorów prac, w przypadku dzieci zgodę ich rodziców (opiekunów), gdyż

osoby niepełnoletnie nie posiadają pełnej zdolności do czynności prawnych i nie mogą samodzielnie dysponować swoimi prawami, a tym samym wyrażać samodzielnie zgody na wykorzystywanie ich utworów, zatem w sprawach tych dziecko reprezentuje jego przedstawiciel ustawowy, czyli rodzic lub opiekun. Jedynie on jest władny udzielić zgody na korzystanie z prac dziecka. Ze względów dowodowych zgoda rodzica na wykorzystanie prac dziecka, np. w kalendarzu, powinna zostać udzielona na piśmie. Z punktu widzenia prawa autorskiego zgoda taka jest umową upoważniającą do korzystania z utworu (umową licencyjną). Powinna więc określać dokładnie, kto i komu udziela zgody, jakiego utworu zgoda dotyczy, w jaki sposób utwór ma być wykorzystany (najlepiej krótki opis) i czy odpłatnie, a jeśli tak, to określać kwotę wynagrodzenia.

Publikowanie artykułów prasowych na stronie internetowej

Wykorzystywanie cudzych utworów wymaga na ogół uzyskania licencji, czyli zgody autora lub innej osoby, której przysługują autorskie prawa majątkowe, np. wydawcy czy producenta. Jednak przepisy przewidują pewne odstępstwa od tej zasady, m.in. prawo przedruku i prawo cytatu. W przypadku prawa przedruku można zamieszczać w Internecie pewne utwory już wcześniej rozpowszechnione. Jednak prawo przedruku dotyczy wyłącznie artykułów prasowych obejmujących sprawozdania z aktualnych wydarzeń oraz aktualnych artykułów o tematyce politycznej, gospodarczej bądź religijnej. Przede wszystkim jednak dobrodziejstwo prawa przedruku zastrzeżone jest wyłącznie dla prasy, radia i telewizji. Zatem publikacja skanów artykułów prasowych, np. dotyczących szkoły, nie mieści się w prawie przedruku. Jeżeli chodzi o prawo cytatu, to można wykorzystywać w Internecie fragmenty, a nawet (w wyjątkowych przypadkach) całość materiałów, jeśli zostaną spełnione łącznie trzy warunki. Po pierwsze, przytaczać można jedynie „urywki rozpowszechnionych utworów” lub „drobne utwory w całości”. Ponadto cytat może być zamieszczony jedynie w utworze stanowiącym samoistną całość – np. w szerszym, mającym charakter utworu, opracowaniu o szkole – a cytowanie powinno być uzasadnione „wyjaśnieniem, analizą krytyczną, nauczaniem lub prawami gatunku twórczości”. Zatem w tym kontekście możliwe jest zamieszczenie, ale tylko fragmentu artykułu, pod warunkiem spełnienia powyższych kryteriów.

Publikowanie linków do innych stron internetowych

Polskie sądy dotychczas uznawały odpowiedzialność zamieszczającego link do treści naruszających prawo. Przykładowo za naruszenie praw osobistych uznane zostało zamieszczenie linku do materiału audiowizualnego, który naruszał prawa osobiste powoda (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 18 grudnia 2013 r., sygn. V ACa 524/13) czy umieszczenie linku do zdjęcia przedstawiającego wizerunek powoda, gdy powód nie zgodził się na rozpowszechnienie zdjęcia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 20 lipca 2004 r., sygn. I ACa 564/04). W jednym z ostatnich orzeczeń warszawski Sąd Okręgowy uznał, że naruszeniem praw autorskich majątkowych było zamieszczenie linku do wyświetlanej na YouTube piosenki naruszającej autorskie prawa majątkowe powoda (nieprawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 12 lipca 2013 r., sygn. I C 504/12).

W tej kwestii wypowiedział się również Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 13 lutego 2014 r. w sprawie C 466/12 (sprawa Svensson). Uznał, że linki umieszczone na stronie internetowej, odsyłające do utworów chronionych, lecz ogólnie dostępnych na innej stronie internetowej, nie stanowią udostępnienia publicznego. Oznacza to, że ich umieszczenie nie wymaga zgody właściciela praw autorskich. Powyższe orzeczenie niestety jedynie częściowo rozwiewa wątpliwości na temat dopuszczalności zamieszczania linków na stronie internetowej do innej strony internetowej z chronionymi utworami. Orzeczenie dotyczy ściśle określonej sytuacji, w której link prowadzi do strony, na której utwór jest legalnie udostępniany. Nie wyjaśnia wprost, czy doszłoby do naruszenia prawa, gdyby link prowadził do treści naruszających prawo, np. pirackich filmów lub zdjęć rozpowszechnianych bez zgody autora. Powyższe oznacza, że należy uznać za legalne umieszczenie linku do artykułów prasowych zamieszczonych na innych stronach, pod warunkiem że zostały tam zamieszczone zgodnie z prawem.

Publikowanie danych osobowych uczniów i pracowników

Aby dyrektor mógł publikować na stronie internetowej szkoły dane osobowe uczniów, nauczycieli i innych pracowników, powinien legitymować się zgodą osoby, której dane dotyczą.

Trudno znaleźć normatywną podstawę dla publikacji list absolwentów szkoły czy zdjęć z życia szkoły przedstawiających konkretne osoby (bez ich zgody). Powoływanie się na przykład na wieloletnią tradycję publikowania listy absolwentów szkoły może okazać się niewystarczające – trzeba by wówczas wykazać, że właśnie przez takie działanie realizuje się zadania dla dobra publicznego albo służy realizacji celów szkoły.

Zatem dyrektor szkoły przed umieszczeniem na stronie internetowej danych osobowych powinien uzyskać zgodę osób, których te dane dotyczą. W przeciwnym razie może spotkać się z zarzutem naruszenia przepisów (grzywna, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2).

To samo dotyczy udostępniania danych osobowych uczniów. Nie ma żadnych przesłanek, które pozwalałyby uznać zamieszczanie danych uczniów w Internecie za dopuszczalne bez ich zgody. Zgoda taka nie będzie potrzebna właściwie tylko w przypadku, gdy dane ucznia, nauczyciela lub innego pracownika będą dostępne tylko dla nich samych. Zgoda musi zostać udzielona najpóźniej w chwili rozpoczęcia przetwarzania danych, niekoniecznie w formie pisemnej, co jednak jest zalecane.

W odniesieniu do danych osobowych dotyczących uczniów niepełnoletnich trzeba pamiętać, że ewentualna zgoda uczniów na przetwarzanie danych jest nieważna, jeżeli nie ukończyli oni lat trzynastu. Wtedy zgoda na przetwarzanie ich danych musi zostać udzielona przez rodziców (prawnych opiekunów). Jeżeli niepełnoletni uczniowie ukończyli lat trzynaście, ich zgoda na przetwarzanie danych osobowych dla swojej ważności nie wymaga potwierdzenia przez przedstawicieli ustawowych, tzn. rodziców lub opiekunów prawnych.

Wyjątkiem, jeśli chodzi o dane osobowe zamieszczane w sieci, jest publikowanie danych pracowników, takich jak imię, nazwisko, stanowisko służbowe, telefon służbowy czy służbowy adres e-mail. Dane te stanowią bowiem „dane służbowe” i nie wkraczają w sferę życia prywatnego pracowników. Dotyczy to w zasadzie wszystkich pracowników, a więc także nauczycieli, sprzątaczek czy pracowników obsługi technicznej. Kwestie tego typu regulują zwykle regulaminy pracy wprowadzone przez szkoły.

Wyjątek ten nie dotyczy już fotografii. Tu należy stosować ogólne reguły dotyczące rozpowszechniania wizerunku.

Publikowanie wizerunku uczniów i pracowników

Podczas imprez szkolnych uczniowie, rodzice, nauczyciele bywają fotografowani i nagrywani, a następnie ich zdjęcia są wywieszane w gablotkach, na tablicach, są publikowane na stronie WWW. Są to zazwyczaj dane osobowe, bo identyfikacja sfotografowanej osoby zazwyczaj jest możliwa, nawet jeśli nie zostanie ona podpisana z imienia i nazwiska. Na umieszczenie zdjęć uczniów i pracowników na stronie WWW trzeba mieć ich pisemną zgodę. Uczniowie pełnoletni mogą sami wyrazić taką zgodę, a w imieniu uczniów niepełnoletnich zgodę wyrażają rodzice (opiekunowie). Wizerunek jest bowiem dobrem osobistym człowieka, chronionym przepisami kodeksu cywilnego, i na jego rozpowszechnianie konieczna jest zgoda.

W zasadzie prawo autorskie mówi tylko o zezwoleniu na rozpowszechnianie. Nie jest naruszeniem prawa do wizerunku samo sporządzenie zdjęcia. Nie oznacza to jednak, że wolno bez żadnych ograniczeń fotografować kogo się tylko chce. W konkretnych okolicznościach może dojść do tego, że zagrożone będzie inne niż wizerunek dobro osobiste (np. natrętne robienie zdjęć przez fotografa może naruszać prawo do prywatności). Szkoły powinny poinformować z wyprzedzeniem, szczególnie uczniów i rodziców, że robione będą zdjęcia i że będą one publikowane. To da możliwość zgłoszenia swojego sprzeciwu wobec bycia uwiecznionym na fotografii.

Prawo autorskie dopuszcza trzy możliwości rozpowszechniania wizerunku, w których zgoda portretowanego nie jest potrzebna:

- gdy osoba, której wizerunek jest rozpowszechniany, otrzymała umówioną zapłatę za pozowanie (np.

wynagrodzenie za udział dziecka w sesji fotograficznej do czasopisma) – uzasadnieniem tego wyjątku jest założenie, że wynagrodzenie wypłacone portretowanemu obejmuje również wynagrodzenie za udzielenie zgody na rozpowszechnianie wizerunku,

- gdy rozpowszechnianie wizerunku dotyczy osób powszechnie znanych, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nie funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych (np. można na szkolnej stronie internetowej lub gazetce szkolnej umieścić zdjęcia, filmy z uroczystości szkolnych, gdzie gośćmi są przedstawiciele organu prowadzącego lub sprawującego nadzór pedagogiczny) – w odniesieniu do osób, które nie są powszechnie znane, możliwość rozpowszechniania wizerunku bez wymaganej zgody ograniczona została tylko do sytuacji, gdy wizerunek stanowi jedynie szczegół przedstawianej całości (np. fotografia rodzica uczestniczącego w szkolnej uroczystości),
- gdy rozpowszechnianie wizerunku dotyczy osoby stanowiącej jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza – wyjątek ten stanowi przyzwolenie ustawowe na prowadzenie działalności dokumentacyjnej, sprawozdawczej, a także zapewnia wolność fotografowania i filmowania wydarzeń publicznych (np. można zamieszczać na szkolnej stronie internetowej zdjęcia z wycieczek klasowych i innych wydarzeń szkolnych z udziałem uczniów i nauczycieli; umieszczenie zdjęcia zawierającego wizerunek tylko jednej osoby wymaga zgody tej osoby).

Dariusz Skrzyński jest prawnikiem, specjalistą prawa oświatowego, prawa pracy i prawa autorskiego.

www.eduprawnik.pl

Publikacja zdjęć na stronie WWW to przetwarzanie danych osobowych

Przetwarzanie danych osobowych zgodnie z prawem wymaga, by osoba, której dotyczą, wyraziła na to zgodę w formie oświadczenia woli. Tymczasem przetwarzanie tych danych to wszelkie operacje na nich wykonywane. Umieszczenie na stronie internetowej szkoły informacji o pracownikach to również przetwarzanie danych.

Przetwarzanie danych osobowych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy:

- osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to zgodę, chyba że chodzi o usunięcie dotyczących jej danych,
- jest to niezbędne do zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa,
- jest to konieczne do realizacji umowy, gdy osoba, której dane dotyczą, jest jej stroną lub gdy jest to niezbędne do podjęcia działań przed zawarciem umowy na żądanie osoby, której dane dotyczą,
- jest niezbędne do wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego,
- jest to niezbędne do wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów realizowanych przez administratorów danych albo odbiorców danych, a przetwarzanie nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą.

Bez zgody pracowników można publikować na stronie internetowej szkoły ich dane obejmujące: imię, nazwisko, stanowisko służbowe, służbowy numer telefonu czy też służbowy adres e-mailowy.